

מוקצה

ד"ר אילן פפה נבוכ. הוא רצה חרם כולל על האקדמיה הישראלית בגלל השלמתה עם מדיניות הכיבוש של הממשלה. אבל איגוד המרצים הבריטי החליט להחרים את אוניברסיטת חיפה בגלל יחסה אליו. הבריטים עשו "תרגיל", אומר פפה. עכשיו הוא חסין מפני פיטורים, בודד מתמיד, מאזין לאיומים במשיבון, מוחרם במסדרונות ולא מוזמן לכנסים

מאת [מירון רפפורט](#)

הזעזוע שעבר על האקדמיה הישראלית בשבוע שעבר, בעקבות החרם שהכריז איגוד המרצים הבריטי על אוניברסיטאות חיפה ובר-אילן, מצאה את ד"ר אילן פפה, גיבורה הישראלי של המהומה, בטיול בתאילנד. עם אשתו ושני ילדיו טיפס פפה על הרים, רכב על פילים, שט בנהרות גועשים. רק עם חזרתו בסוף השבוע לטבעון, לביתו הרגוע, הארצישראלי כל כך, התחיל להבין את גודל המהומה. על המשיבון האלקטרוני מוקלטים אצלו לפחות תריסר איומים על חייו. "אנחנו מהמאפיה הרוסית", אמר לו קול אחד, "נבוא לחסל אותך". "נוציא את יגאל עמיר לחופשה", הבטיח לו קול אחר, "ולא כדי להתייחד עם לריסה".

אבל למרות הטיול בתאילנד ("אנשים היו בטוחים שברחתי, לא האמינו שתיכננתי את הטיול שנה מראש", הוא אומר), ההחלטה של איגוד המרצים הבריטי לא נפלה על פפה בהפתעה. הוא הרי עמד בקשר רצוף עם האיגוד, עידכן את חבריו באופן שוטף בעימותים שלו עם אוניברסיטת חיפה (ההתנכלות אליו, לפי פפה; השקרים של פפה, לפי נשיא האוניברסיטה), וידע שהם עומדים להחליט החלטה.

פפה דווקא תמך בחרם גורף על האקדמיה הישראלית, כפי שכתב במאמר ב"גרדיאן" כמה ימים לפני קבלת ההחלטה. בסופו של דבר הוחלט לקרוא ל-40 אלף חברי האיגוד להחרים את אוניברסיטת בר-אילן בגלל הקשר שלה למכללת אריאל, ואת אוניברסיטת חיפה בגלל ההתנכלויות שלה לפפה ולתדי כ"ץ, תלמיד לתואר שני שכתב עבודת גמר ובה עדויות על טבח בטנטורה. פפה - בניגוד למה שנכתב במקומות רבים - לא היה המנחה של כ"ץ בעבודה, אבל נחלץ לעזרתו לאחר שוותיקי חטיבת אלכסנדרוני הגישו נגד כ"ץ תביעת דיבה.

פפה לא היה איש אהוד בסגל של אוניברסיטת חיפה גם לפני ההחלטה, ועכשיו אף פחות. נשיא האוניברסיטה, פרופ' אהרן בן זאב, קורא לו לעזוב את האוניברסיטה ו"ליישם בעצמו את החרם" שהוא עומד מאחוריו. מרצים בסגל מתארגנים להחרים אותו במסדרונות, לא לדבר איתו. פרופ' בן זאב (ראו מסגרת) אומר שלא יתפלא אם לא יזמינו את פפה לכנסים.

גם בקרב אנשי הסגל המשתייכים לחוגי השמאל בקושי נמצא מי שהגן על פפה. "הוא יורק לבאר שהוא שותה ממנה", היתה תגובה של כמה מרצים. ראש המחלקה שלו, ד"ר אורי בר-יוסף, שמגדיר את עצמו כידיד אישי שלו, כתב ל"גרדיאן" כי "אין שום יסוד" לטענות של פפה נגד האוניברסיטה. מחוץ לקמפוס היה מי שתיאר את פפה כבוגד של ממש, אויב הציבור. בן דרור ימיני ב"מעריב" הגדיר אותו "אחד מגדולי האנטישמים החדשים", לא פחות. "ברחוב מולו עברו מדרכה. אל תשבו לידו בתחבורה ציבורית. אל תחליפו איתו מלה מטוב ועד רע. נהגו בו כפי שיהודים לאורך הדורות נהגו במי שהוציאו עצמם מן הכלל", כתב אראל סג"ל, גם כן ב"מעריב", "רק חס וחלילה אל תפגעו בו פיזית".

בראיון בביתו בטבעון אומר פפה שהוא "נבוכ" מכך שהמרצים הבריטים השתמשו בו כסיבה להטלת החרם על אוניברסיטת חיפה דווקא, שהרי הוא היה מעדיף קריאה כללית יותר.

נבוך, אבל לא מתנצל. פפה חושב שצריך להטיל חרם על האקדמיה הישראלית, לא בגללו - הוא רק תירוץ, תרגיל טקטי מצד המרצים הבריטים ("תרגיל לגיטימי", הוא אומר) - אלא משום שיש חובה מוסרית לסיים את הכיבוש, ורק לחץ מבחוץ, כמו הלחץ שהופעל על משטר האפרטהייד בדרום אפריקה, יוכל אולי להשיג זאת. ולמה האקדמיה? משום שהאקדמיה הישראלית היא לדעת פפה גם שופר של הממסד וגם חלון הראווה שמאפשר להציג בחו"ל את ישראל כ"דמוקרטיה היחידה במזרח התיכון", ולכן מותר ומוסרי להטיל עליה חרם.

מעבר למאבק העקרוני, את הקרב האישי של פפה מול אוניברסיטת חיפה אפשר להגדיר כ"קרב על טנטורה". תדי כ"ץ, סטודנט לתואר שני בחוג למזרח תיכון באוניברסיטה, הגיש עבודת גמר על "יציאת הערבים מכפרים למרגלות הכרמל הדרומי ב-1948" וקיבל עליה ציון 97. בעבודה הזאת תיאר כ"ץ בין השאר את הקרב על טנטורה, כפר ובו 1,500 תושבים על חוף הים. בקרב הזה, כתב כ"ץ, נהרגו עשרה עד עשרים מתושבי הכפר, אולם "בסופו של אותו היום היו בכפר לא פחות מ-200 עד 250 גברים הרוגים, בנסיבות בהן היו אנשי הכפר נטולי נשק ונטולי מגן לחלוטין".

כ"ץ לא השתמש במלה טבח, במלה הזאת נעשה שימוש בכתבה שפורסמה ב"מעריב" בינואר 2000. ותיקי אלכסנדרוני, החטיבה שאנשיה כבשו את טנטורה, הגישו תביעת דיבה נגד כ"ץ, האוניברסיטה לא הסכימה להגן עליו, ואז התגייס פפה לעזרתו של כ"ץ, אף שלא היה לו כל קשר לכתיבת העבודה. אבל כ"ץ, לאחר שנחקר בבית המשפט והוצגו לו סתירות בין מה שנאמר לו בקלטות ובין החומר הכתוב, הסכים לחזור בו מהטענה שבטנטורה בוצע טבח. למחרת היום שינה כ"ץ את דעתו שוב וחזר בו מההסכמה, אבל זה היה מאוחר מדי. בית המשפט סירב לדון מחדש בפרשה, והשאיר על כנה את התכחשותו לטבח.

בעקבות פסיקת בית המשפט, ולאחר בדיקה קפדנית משלה, קבעה ועדה של אוניברסיטת חיפה שהעבודה של כ"ץ "כשלה בשלב העמדת החומר הגולמי לשיפוט הקורא, הן בארגון על פי קריטריונים מחמירים של מיון וביקורת, והן במה שנראה כמקרים של אי כיבוד עדויות המרואיינים", וביקשה ממנו להגיש אותה מחדש. כ"ץ הגיש גרסה שנייה, אולם גם אותה פסלו הבוחנים.

פפה, לאורך כל הזמן הזה, היה כמעט היחיד שעמד לצדו של כ"ץ, ואמר כי למרות אי הדיוקים, העבודה של כ"ץ מוכיחה שבטנטורה היה טבח ולכן האוניברסיטה צריכה לאשר את התזה. אנשי אלכסנדרוני הפנו עתה את ביקורתם לכיוון פפה, טענו שהוא מפיץ שקרים ותומך בעבודה שקרית מיסודה, ודרשו את פיטוריו מהאוניברסיטה. העימותים החריפו והלכו, ובסופו של דבר, במאי 2002, פנה פרופ' יוסי בן ארצי, אז דיקן הפקולטה למדעי הרוח והיום רקטור אוניברסיטת חיפה, בבקשה לוועדת המשמעת לסלק את פפה מהאוניברסיטה, מעשה שלא היה כמוהו בתולדות האקדמיה בישראל. יו"ר הוועדה מצא פגמים בבקשה של בן-ארצי, הדיון בסופו של דבר לא התקיים, אבל מאז היחסים בין פפה לאוניברסיטת חיפה לא ידעו רגע של שקט.

מסר לכל מרצה

אנשים שנקרא להם "אוהדים לעניין" קראו את התזה של כ"ץ ואמרו שהיא היתה באמת ברמה נמוכה, כתובה רע, בלי קשר לחוסר הדיוקים שבה.

פפה: "העבודה הראשונה היתה ללא רבב. נתנו לה ציון 97, אני הייתי מעניק לה 100 - למרות שלא הייתי מעורב בעבודה הראשונה, לא הייתי המנחה שלה כמו שכל הזמן כותבים. אבל בעבודה השנייה שהוא הגיש הוא כל כך נזהר, אילצו אותו לצטט עדויות שלמות, עד שהיא כבר הפכה ללא טובה. תדי הראה לי את העבודה השנייה לפני שהוא הגיש אותה ואמרתי לו שהייתי נותן לו לכתוב אותה מחדש.

"נכון, בעבודה הראשונה מצאו שישה קטעים של אי התאמות" - לפי דו"ח הוועדה, בעבודה נמצאו תשעה מקרים של "פערים בדרגת חומרה גבוהה". גם בהמשך דבריו ממעיט פפה עד מאוד בחומרת ממצאיה של הוועדה - "מתוך ששת הקטעים האלה, שניים הם משמעותיים. במקום אחד הוא ציטט מפיו של חייל את המלה 'נאצים' במקום 'גרמנים'. במקום שני הוא כתב שעד פלשתינאי ראה את המאורע ולא שמע עליו. כלומר הוא הפך עד שמיעה לעד

ראייה. זה נעשה בתום לב, אני שמעתי את כל 60 השעות של הקלטות האלה, והקטע הזה היה בערבית כפרית והיה קשה מאוד להבין אותו, אבל זה לא בסדר. אם הוא היה מוציא את עבודת התזה לספר, הייתי בהחלט אומר לו לתקן את זה, אבל זה לא משנה את המהות".

ומהי המהות בעיניך?

"בעיני, כהיסטוריון, מה שאמרו היהודים, מה שאמרו הערבים, מה שאמרו הרמזים בארכיון צה"ל - מספיקים בשבילי להגיד בשכנוע עמוק שהיה טבח בטנטורה. לא כל אחד צריך לקבל את זה, אבל זה נכון לגבי כל אירוע היסטורי. אגב, כשהפרשה התפוצצה, הצעתי לאוניברסיטה לכנס מומחים שיגידו מה הם מפיקים מהחומרים של תדי כ"ץ, שידונו בשאלה אם אפשר להסיק מהם אם היה או לא היה טבח. במקום פרשה שהביאה לחרם עליהם, הם יכלו להפוך אותה לפרשה שהיתה מאדירה את שמם בעולם, אבל הם ראו את עצמם כמגינים על הציונות; ואגב פסילת העבודה של תדי הם העבירו מסר לכל תלמיד מחקר, לכל מרצה שאין לו קביעות, שאם הוא יחקור את הסיפור של 1948 בצורה שלא תיראה בעיניהם, כלומר בצורה שתסתור את הנרטיב הציוני, הוא לא יוכל להתקדם. היה לי תלמיד ערבי שרצה לחקור את '48 ואמר לי: תראה מה הם עשו לתלמיד יהודי, תאר לעצמך מה הם יעשו לי. הוא ירד מהמחקר".

בהחלטה של איגוד המרצים הבריטי נכתב שההתנכלויות אליך נמשכו מאז. נשיא האוניברסיטה אומר שאין שום התנכלות, ושאין שום חשיבות לתלונה נגדך משום שההליך המשמעותי בוטל. אז מה קרה מאז 2002?

"המשפט נגדי היה ניסיון של הליך חוקתי לסלק אותי, והוא נכשל בזכות התמיכה הבינלאומית שגייסתי מאותה קבוצת מרצים שעכשיו הגישה את בקשת החרם. מאז יש הליך של חרם דה פקטו עלי. כל מי שביקש להזמין אותי לכנס או ליום עיון, קיבל טלפון מהרקטור או מהנשיא שכדאי לו לא להזמין אותי לאור עמדותי ודעותי".

אתה יודע את זה מעדות ראשונה?

"אני יודע את זה מעדות ראשונה. בכל זאת היו שניים או שלושה אמיצים, שלמרות הכל הזמינו אותי, אבל עברו חוויות מאוד מאוד קשות. זה הגיע למצבים שאנשים נשאלו על כך שנראו שותים איתי כוס קפה בחדר המורים. כדי לשבור את אוירת החרם, ניסיתי לערוך כמה כנסים. לפני שנה ניסיתי לערוך כנס על היסטוריוגרפיה ערבית וישראלית על '48. אמרו לי שאני לא יכול לערוך אותו, ניסיתי בכל זאת לערוך אותו. ואז, בכוח פיזי, פשוט שלחו עשרה אנשי ביטחון שמנעו ממני כניסה לאולם, וקצין הביטחון הראשי של האוניברסיטה תפס אותי ביד והודיע בווקי-טוקי לנשיא, הנשיא היה אז יהודה חיות, 'תפסתי אותו', כאילו הם תפסו את אוסמה בן לאדן. עוררתי מהומה בינלאומית, והם אישרו לערוך את הכנס. תראה, רדיפות באקדמיה הן לא דבר נורא. אתה לא מת מזה ולא נפצע מזה. אבל בתוך העולם האקדמי, אם אתה חי בו, אז אתה סובל. סובל במובן האקדמי, כמובן".

ועל כל הדברים האלה דיווחת לאנשים בחו"ל?

"על כל אירוע כזה דיווחתי לחו"ל. הם ביקשו ממני ודיווחתי. צריך להבין שבעיני האנשים האלה, אחרי מותו של אדוארד סעיד אני נחשב אחד האנשים העיקריים שנושא את קול הזעקה הפלשתינית. לכן סתימת הפה שלי היא לא עוד סתימת פה של מרצה, אלא סתימת פה של אחד הקולות האפקטיוויים במאבק הזה. אני תמיד הבהרתי שהמצב האישי שלי לא קשה, אני לא נמצא במרתפים של השב"כ, אבל לסתימת הפה שלי יש חשיבות כי אני היחיד בישראל שמלמד קורס על נושא שהישראלים לא רוצים להתמודד איתו, על הטיהור האתני של 1948. זה הקורס הכי פופולרי שלי, שלצערי הרבה סטודנטים כותבים לי שהם לא יכולים להיכנס אליו כי אין כבר מקום".

היחיד בישראל?

"כן, מי עוד? יש היום בארץ שני היסטוריונים מקצועיים שנחשבים להיסטוריונים חדשים, בני מוריס ואני. אני לא מדבר על פסיכולוג, כמו בני בית הלחמי, או על כימאי כמו ישראל שחק

שכתב על 48'. אני מדבר על אנשים שהפרופסיה שלהם היא היסטוריה, שהם מיומנים לעסוק בתעודות, במסמכים, בהיסטוריה בעל פה, שהם נבחרים לקידום שלהם על פי מחקרים שהם עשו על 48'. זו המשמעות של ספר שלי על 48', שמתקבל לפרסום רק אחרי שהוא נבדק כספר היסטוריה מקצועי, לעומת מאמר פובליציסטי".

אופציית השתיקה

אילן פפה, בן 50, נולד בחיפה, למד מזרחנות בבית הספר הריאלי ושירת במודיעין. את הדוקטורט שלו השלים באוניברסיטת אוקספורד, שם למד יחסים בינלאומיים ומזרחנות. מאז 1984 הוא מלמד באוניברסיטת חיפה, תחילה בחוג ללימודי המזרח התיכון ואחר כך בחוג למדע המדינה. פפה הוא אחד ממייסדי "ההיסטוריה החדשה" בישראל, יחד עם בני מוריס ואבי שלים, ונחשב לתיאורטיקן של הקבוצה הזאת, שבחנה מחדש את ההיסטוריה של הולדת המדינה, בין השאר לאור מסמכים חדשים שהתגלו בארכיונים.

פפה, שמגדיר את עצמו כיום "אנטי ציוני", כתב עשרות מאמרים וחמישה ספרים, בהם "בריטניה והסכסוך הישראלי-ערבי" ו"היסטוריה של פלשתיין", שקצתם יצאו בהוצאות יוקרתיות כ"קיימברידג' יוניברסיטי פרס". ב-2002 פירסם ביוגרפיה פוליטית של משפחת חוסייני בעברית.

ההחלטה הבריטית על החרם, שמזכירה אותך אישית, לא מביכה אותך? אתה לא אומר לעצמך: מה, בגללי שווה לזרוק את כל האוניברסיטה הזאת?

"זה לא רק עלי. הם רצו להוסיף דברים אחרים - התנכלות לסטודנטים ערבים, סגירת החוג לתיאטרון בגלל הצגות פוליטיות - צריך לשאול אותם למה הם צימצמו את זה רק לעניין שלי. אבל כן, מצד אחד זה מביך אותי. אבל מצד שני, אני לא יכול להתלונן. ב-2002 פניתי קודם לאקדמיה הישראלית, שיעזרו לי, שלא יסלקו אותי ובעיקר שלא יסלקו את כ"ץ. אף אחד באקדמיה הישראלית לא בא לעזרתי. אז פניתי החוצה. אני לא יכול להתלונן על כך שגוף אקדמי מכובד בא לעזרתי".

אף אחד לא נחלץ לעזרתו של כ"ץ?

"איש לא נחלץ לעזרתו. למה שייחלצו? הרי הוא תלמיד אם-איי. הם אקדמאים, מה אכפת להם? אחרי שישבתי פה ותימללתי את הקלטות - 60 שעות ישבתי פה ותימללתי, הרי אני יודע ערבית - שניים או שלושה עמיתים שינו את דעתם ועזרו. אבל הם לא סיכנו את הקריירה. ידעתי שכשאני איחלץ לעזרתו של כ"ץ, אני אחטוף. אבל לא ידעתי עד כמה".

התגובות השבוע הזה היו חריפות מאוד. בן דרור ימיני קרא לך אחד מגדולי האנטישמים החדשים, קראו להחרים אותך ברחוב.

"עוד לא הייתי באוניברסיטה, אבל כאן בטבעון התקוממו מאוד על הקריאה של אראל סג"ל ובן דרור ימיני להחרים אותי, והגיבו מאוד יפה. נתקלתי באנשים שאומרים לי: קראנו על החרם שרוצים להטיל עליך ואנחנו באים ללחוץ לך את היד כדי להראות לך שאנחנו לא מחרים. אני חושב שאנשים מעריכים אנשים שיש להם עמדה".

נשארתי כמעט לבד, גם מצד מה שמכונה מחנה השלום באוניברסיטה אין כמעט שום קול תמיכה בך.

"אני לא רואה שום שינוי דרסטי. אני במעמד הזה מאז 'חומת מגן', מאז השבר שלי עם השמאל הישראלי. היו לי שישה תומכים באוניברסיטה, עכשיו יהיו לי שניים. אבל תראה שגם בתגובות באינטרנט, ב-yonet וב-zng, יש עשרים אחוז של תמיכה מאוד מעניינת, תמיכה מרתקת שלא קיבלתי אותה קודם. יש גם באוניברסיטה לפחות שני פרופסורים, שגם אם הם לא תומכים בחרם, הם תומכים בזכותי לתמוך בחרם. אני מקבל הרבה מכתבי תמיכה. השאלה היא אם בשמאל הזה יש ויכוח על הנושא, ואני חושב שיש".

גם בשמאל אומרים עליך שאתה סוליסט, שאתה מנהל את מדיניות החוץ של אילן פפה.

"השמאל הציוני הוא לא המיליה שלי. המיליה שלי הוא המיליה הפלשתיני, המיליה שלי הוא המיליה הבינלאומי המתקדם והשמאלי. צריך לדעת, גם אני התלבטתי מאוד בעניין של החרם, התייסרותי. הגעתי למסקנה, ויכול להיות שאני טועה, שאין שום סיכוי שמתוך מדינת ישראל תקום תנועה משמעותית שתסיים את הכיבוש. אין, ולא משנה כמה אנשים טובים יש בארץ. אם נחכה לתנועה אפקטיבית שתסיים את הכיבוש, מה שיקרה בסוף זו השמדה טוטלית של העם הפלשתיני. לא היום, לא מחר, אחרי אינתיפאדה שלישית, אינתיפאדה רביעית. גם המאבק המזוין הפלשתיני נכשל, אין לו סיכוי. אני גם לא מסוגל לתמוך בו כי אני פציפיסט. יכול להיות שאין סיכוי גם לדרך שלי, יכול להיות שהפלשתינאים נידונו לכליה, אבל אני לא רוצה לחיות כמי שלא עשה את כל מה שהוא יכול כדי לעצור את זה. והדבר היחיד שיכול לעצור את ישראל הוא לחץ מבחוץ.

"המנגנון של החרם על דרום אפריקה התחיל בפעולות סוליסטיות. זה לא רק אני. אפשר להגיד אותו הדבר על טניה ריינהרט, יש עוד כמה אנשים שהעמדה הנחרצת שלהם נראית בשמאל הישראלי בעייתית. זה המחיר שאני משלם. להגיד לך שזה כיף? אני נשמע לך רגוע? בפנים אני לא רגוע. אני לא נהנה מזה. אני רוצה מאוד להיות רלוונטי בחברה שלי. אני אדם שאוהב אנשים, אני רוצה להיות נאהב. לא נוח לי עם העמדה הזאת של השנאה כלפי. יש אנשים שחיים טוב עם זה. אני לא חי טוב עם זה. ויכול להיות שיום אחד אחליט שהמחיר כבד מדי, ואז אני אבחר באופציית השתיקה או באופציית העזיבה, שכולם מייחלים שאבחר בה. יכול להיות שאעזוב. נכון לעכשיו אני מחזיק מעמד".

בכיתה אני מלך

למה חרם על האקדמיה? פרופ' ברוך קימרלינג כתב שהאקדמיה הישראלית נמצאת תחת התקפה והחלשתה תגביר את התלות שלה בממשלה, וחופף מזה, האקדמיה דווקא השמיעה קול ביקורתי.

"החרם על האקדמיה הוא חלק מחרם שמתרחב והולך ולא מדווחים עליו - על מוצרים ישראלים, על זמרים ישראלים. החרם הגיע לאקדמיה משום שהאקדמיה בישראל בחרה להיות רשמית, לאומית. פרופ' יהודה שנהב בדק ומצא שמתוך 9,000 חברי אקדמיה בישראל, רק בין 30 ל-40 עוסקים באופן פעיל בביקורת משמעותית, ויש עוד מספר קטן מזה, שלושה או ארבעה, שמלמדים את התלמידים שלהם בצורה ביקורתית על הציונות וכולי. האקדמיה בחרה להיות התעמולה הישראלית הרשמית".

עד כדי כך?

"בוודאי, היא השגריר המשמעותי ביותר של ישראל בטענה שאנחנו הדמוקרטיה היחידה במזרח התיכון. ויש עוד דבר. מה שיכול אולי לגרום לאליטה הישראלית לחשוב אחרת זה הדימוי העצמי שלה כחברה מערבית. אם בכל מקום שישראלי יבוא אליו, יאמרו לו באופן רשמי: 'אתה בעצם לא חלק מהמערב, אתה לא חלק מהחברה הנאורה, אתה בעצם שייך לעולם חשוך' - זה מסר שחשוב לישראלים. הם הקימו פה איזה אי מערב, פסאודו-מערב, בתוך הים של המזרח התיכון, והוא תלוי מאוד במה שהאירופאים, לא רק האמריקאים, יחשבו עלינו. ובנוסף, אני לא חושב שאקדמאי יכול לבוא ולהגיד, תטילו סנקציות על פולגת, או על תעשיית היהלומים הישראלית. פועלים ישראלים יסבלו, בעלי מפעלים יסבלו. אני חושב שיש הגיונות כשאני אומר שאני מוכן לשלם את המחיר, ולא דורש ממישהו אחר לשלם אותו. אם החרם האקדמי יהיה גורף, ויגידו לי בחו"ל, 'אילן, גם אותך אנחנו לא נזמין לכנס' - בעיני זה מחיר קטן מאוד".

אז אתה כן מרגיש איזה סוג של נקמות.

"כן, בעיקר בגלל כ"ץ. אני לא סבלתי. תדי כ"ץ עבר אירוע מוחי בגלל האוניברסיטה הזאת, כמעט מת, ותלמיד אם-איי לא צריך למות כמעט בגלל אוניברסיטה. אז יהיה קצת לא נוח לאוניברסיטה, נו אז מה?"

אחת התגובות הכי נפוצות על הצעד שלך היא שאתה לא יכול לירוק לבאר שממנה אתה

שונה, הנשיא בן זאב אמר שאתה לא יכול לעבוד באוניברסיטת חיפה, כי אתה קורא להחרים אותה.

"לבן זאב אין מושג מה זו אקדמיה. תלמידי אם-איי שלי באו ושאלו אותנו למה הוא לא מבין שהתפקיד שלו הוא להגן על הזכות שלי לבקר אותו. אז הוא אמר להם שהתפקיד שלי הוא להיות נאמן למוסד. אני אספר לך סיפור, זה הפך לבדיחה אצלנו בבית. כשהאוניברסיטה שלחה נגדי את המכתב, דוברת האוניברסיטה אמרה ל(שבועון החיפאי) 'כלבו' שאני מנצל לרעה את התלונה נגדי. אתה מבין? איזה מין בן אדם אתה: שולחים נגדך תלונה, רוצים לסלק אותך, ואתה מעז להתלונן, לנצל לרעה את התלונה נגדך? זו בעיני תמצית של אוניברסיטת חיפה".

אז יש לך אכזבה עמוקה מהאקדמיה הישראלית?

"עמוקה מאוד, מהאקדמיה ומהתקשורת. אני חושב שאקדמיה ותקשורת אמורות להיות האיברים הרגישים ביותר בחברה, החלקים היותר מצפוניים. בחברה החילונית הן ממלאות את התפקיד שהיה לרבנים, לאנשי הדת, בחברה הדתית. אבל בארץ אלה האנשים הכי פחות מצפוניים, בהכללה כמובן. במקום להיות כלבי השמירה של הדמוקרטיה הם הופכים להיות שומרי החותם של האידיאולוגיה השלטת. אני נוסע הרבה בשטחים ואני נחרד ממה שאני רואה. איך אפשר לחיות עם הזוועה שסביב ערים כמו טול כרם וקלקיליה יש מגדלי שמירה? איך אפשר לראות את החייל שמתעמר בזקנה הפלשתינאית יומיום, לפעמים אותה זקנה? איך אפשר לעבור על זה לסדר היום כשזה נעשה בשמך? איך אפשר להמשיך ללמד על צרפת בימי הביניים כשהתפקיד שלך הוא להיות אינטלקטואל?"

"משלמים לך משכורת כדי להיות ביקורתי, נותנים לך קביעות כדי שלא תהיה לחוץ. אנשים פה שכחו בשביל מה הקימו אוניברסיטאות. נתנו לאדם קביעות בדיוק כדי שהוא יבוא להגיד לאוניברסיטת חיפה, אני לא מפחד להגיד לכם שאתם נקטתם עמדה בלתי מתקבלת על הדעת בנושא של תדי כ"ץ. אז מה האוניברסיטה עשתה? היא אמרה: ניקח לך את הקביעות, כדי שלא תוכל להגיד את זה".

בכל זאת, איך אתה יכול להישאר במקום שאתה קורא להחרים אותו?

"לדעתך, עכשיו אוניברסיטת חיפה יכולה לסלק אותי? הכוונה היא לא שאנשים בחיפה יתחילו לאהוב אותי. הכוונה היא שאי אפשר יהיה לנגוע בי יותר. אם אני עדיין אחשוב שאוניברסיטת חיפה היא במה חשובה, אני אשאר, כי אוניברסיטת חיפה לא שייכת לרקטור, היא לא שייכת לנשיא, היא שייכת גם לעשרים האחוזים של הסטודנטים הערבים שעומדים לשלוח עצומה שקוראת לי לא להתפטר".

אז זו החלטה שלך?

"לגמרי. אני באיזשהו מקום ניצחתי את האוניברסיטה. היא לא יכולה לפטר אותי בזכות ההחלטה הזאת. אבל צריך לזכור שההחלטה הזאת היא פסיק קטן, שלב מאוד זמני. השלב הבא, שהם מכינים אותו, הוא חרם גורף על כל מייצגי התרבות הישראלית. זו החלטה טקטית של הארגון הבריטי. המאבק הוא נגד הכיבוש, הוא לא מאבק על אילן פפה. אם הם ימשיכו רק עם הנושא שלי, זה לא יעבוד. הנושא שלי יירד".

אם כך, אתה נשאר באוניברסיטת חיפה?

"אני נשאר בשביל הסטודנטים, הכיתות שלי מפוצצות. אני לא נשאר בשביל הקולגות שלי. לא נעים לי במסדרונות. אנשים מסתכלים עלי עקום, כמו על בוגד, עכשיו זה בטח יהיה יותר חריף. אבל בכיתה אני מלך. אני אעזוב כשאני ארגיש שהסטודנטים לא רוצים אותי. הם גם רבים יותר. יש 13 אלף סטודנטים ו-900 מרצים". *

כל הזכויות שמורות, "הארץ" ©

סגור חלון